

10/4192

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 17965

Tarih : 14.05.2026

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Kürt dili üzerinde yıllardır sürdürülen inkâr, yasak ve ayrımcı politikaların tarihsel ve toplumsal sonuçlarının araştırılması; Kürtçenin lehçeleriyle birlikte anadilde eğitimin önündeki yasal ve idari engellerin tespit edilmesi ve anadili Kürtçe olan yurttaşların temel dil haklarının yasal güvenceye kavuşturulmasına yönelik demokratik çözüm yollarının belirlenmesi amacıyla, Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Gülderen VARLI
Van Milletvekili

GEREKÇE

Kürtçe, zengin ve köklü bir dildir. Modern Kürt yazı dili açısından ise 1932 yılında Celadet Elî Bedirxan öncülüğünde Şam'da yayımlanan Hawar dergisi önemli bir dönüm noktası olmuştur. Latin alfabesiyle yayımlanan bu dergi, Kürtçenin modern yazılı gelişimine büyük katkı sağlamıştır. Bu tarihsel önem doğrultusunda 15 Mayıs, 2006'dan itibaren Kürt halkı tarafından "*Kürt Dil Bayramı*" olarak kutlanmakta; dilin korunması ve yaşatılmasına yönelik farkındalığın güçlendirilmesi amaçlanmaktadır. Ancak bugünün ifade ettiği kültürel ve toplumsal anlamın tam olarak hayata geçebilmesi için gerekli hukuki ve kurumsal düzenlemelerin yeterli düzeyde olmadığı görülmektedir.

Türkiye, Mezopotamya toprakları üzerinde ulusal ve inançsal çeşitliliğiyle zengin bir coğrafya da yer almaktadır. Ancak yüzyıllardır uygulanan tekçi politikalar, bu çeşitliliği büyük ölçüde görmezden gelmiştir. Özellikle Türkçe dışındaki dillerin kullanımının ve öğretiminin sınırlandırılması, bazı dilleri yok olma tehlikesiyle karşı karşıya bırakmıştır. Kürtçenin kamusal alanda yeterince kullanılmaması, dilin kuşaklar arası aktarımını zayıflatmakta; böylece Kürtçe, yalnızca bir iletişim aracı olmanın ötesinde, kültürel hafıza ve kimliğin taşıyıcısı olma niteliğini de kaybetme tehdidiyle karşı karşıya kalmaktadır. UNESCO tarafından hazırlanan Tehlike Altındaki Diller Atlası'nda Kurmancî ve özellikle Zazakî lehçeleri de yer almaktadır. Buna rağmen milyonlarca yurttaşın anadili olan Kürtçe'ye hâlâ anayasal güvence verilmemekte ve anadilde eğitim hakkı tanınmamaktadır. Oysa uluslararası insan hakları sözleşmeleri ve demokratik toplum ilkeleri, bireylerin kendi anadilinde eğitim görmesini ve kamusal yaşamda anadilini özgürce kullanabilmesini temel bir hak olarak kabul etmektedir.

Türkiye'de milyonlarca yurttaşın anadili olan Kürtçe; uzun yıllardır inkâr, yasaklama ve ayrımcı politikaların hedefi olmuştur. Günümüzde de Kürtçeye yönelik yasal ve fiili engellemeler; eğitimden kamusal hizmetlere, çalışma yaşamından kültürel üretime kadar birçok alanda sürmektedir. Kürtçe konuştuğu, müzik dinlediği veya kültürel kimliğini ifade ettiği gerekçesiyle yurttaşların işten çıkarılması, şiddete maruz bırakılması, dışlanması; kültürel etkinliklerin yasaklanması, temel hizmetlerde erişimde mağduriyet yaşaması; cezaevlerinde dil temelinde hak ihlallerinin artarak devam etmesi, birlikte yaşamı ve toplumsal barışı zedeleyen ciddi sonuçlar doğurmaktadır. En son olarak; Samsun'un Bafra ilçesinde Kürtçe müzik dinledikleri gerekçesiyle Van'lı iki Kürt işçinin hedef gösterilip önce linç edilmek istenmeleri, sonra gözaltına alınmaları ve en son işlerinden ayrılmak zorunda bırakılmaları, Van'ın Erciş ilçesinde Kürtçe dil eğitimi veren ve sanatsal etkinlikler düzenleyen Arsisa Kültür, Dil ve Sanat

Derneği'ne, hiçbir uyarı yapılmadan 400 bin TL cezasının kesilmesi, ve Amedspor'un formasında Kürtçe ifadeler nedeniyle yaptırımlarla karşılaşması bunun güncel örnekleridir.

Özellikle 2016 yılından itibaren belediyelere atanan kayyımlar eliyle Kürtçeye yönelik sistematik engellemeler Kürt halkının değerlerine ve günlük yaşamına bile tesir etmiştir. Çok dilli belediyecilik uygulamaları kaldırılmış, Kürtçe tabelalar indirilmiş, Kürtçe kreşler ve dil-kültür merkezleri kapatılmış, halkın anadilinde hizmet alma hakkı fiilen ortadan kaldırılmıştır. Kayyım politikaları yalnızca yerel demokrasiye değer, aynı zamanda Kürtçenin kamusal alandaki varlığına ve kuşaktan kuşağa aktarımına da ciddi zarar vermiştir. Bugünde bu politikalar güncelliğini korumaktadır.

Sonuç olarak, Kürtçenin korunması ve geliştirilmesi, demokratik toplum ilkeleri ve kültürel çeşitliliğin yaşatılması açısından hayati önemdedir. Kürtçenin Türkiye'de kamusal, hukuki ve kültürel alanda kullanımının önündeki engellerin tespit edilmesi, bu engellerin tarihsel ve sosyopolitik nedenlerinin araştırılması, çözüm önerilerinin geliştirilmesi, çok dilliliğin ve anadilde hakların güvence altına alınması ile toplumsal barışın güçlenmesine katkı sağlanması amacıyla TBMM bünyesinde bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulması önemlidir.

1	SÜMEYYE BOZ ÇAKI	MUŞ	
2	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
3	SERHAT EREN	DİYARBAKIR	
4	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
5	GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT	VAN	
6	NEVROZ UYSAL ASLAN	ŞIRNAK	
7	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
8	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
9	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
10	ALİ BOZAN	MERSİN	
11	SALİHE AYDENİZ	MARDİN	
12			
13	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
14	BERDAN ÖZTÜRK	DİYARBAKIR	
15	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
16	CENGİZ ÇİÇEK	İSTANBUL	
17	MEHMET KAMAÇ	DİYARBAKIR	
18	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
19	GEORGE ASLAN	MARDİN	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	